

7 - Els àlbums postromàntics

Que la febre de l'àlbum baixés no vol dir en absolut que acabat el Romanticisme no es trobin àlbums recopilatoris d'autògrafs o dedicatòries. La vanitat no mor mai...

Els tipus d'àlbum canvia i no sempre està dedicat a algú en particular. Apareixen recopilacions d'imatges curioses, fetes pel propietari que són fruit dels seus gustos. La dona ja no és la inspiradora, sovint és qui fa l'àlbum i l'omple del que més li agrada, com un àlbum de cromos.

També hi ha artistes que confeccionen els seus àlbums ja sigui amb els propis dibuixos o amb els dels seus mestres.

6 - Les il·lustracions

Si el text elogia les virtuts femenines, a la part gràfica dels àlbums són escassos els retrats de les propietàries i en canvi abunden les composicions florals, els tòpics romàntics i les escenes costumistes.

A part de retalls enganxats de gravats impresos, fotografies o collages, el més habitual és la il·lustració feta directament al full de l'àlbum. En els exemplars conservats a la BC, les tècniques més utilitzades són l'aquarel·la, el dibuix a llapis o tinta, l'aiguada i el carbonet. Destaquem la participació d'artistes com Santiago Rusiñol, Alexandre de Riquer, Modest Urgell, Josep Masriera, Jaume Pahissa, Agustí Rigalt entre d'altres.

Bibliografia

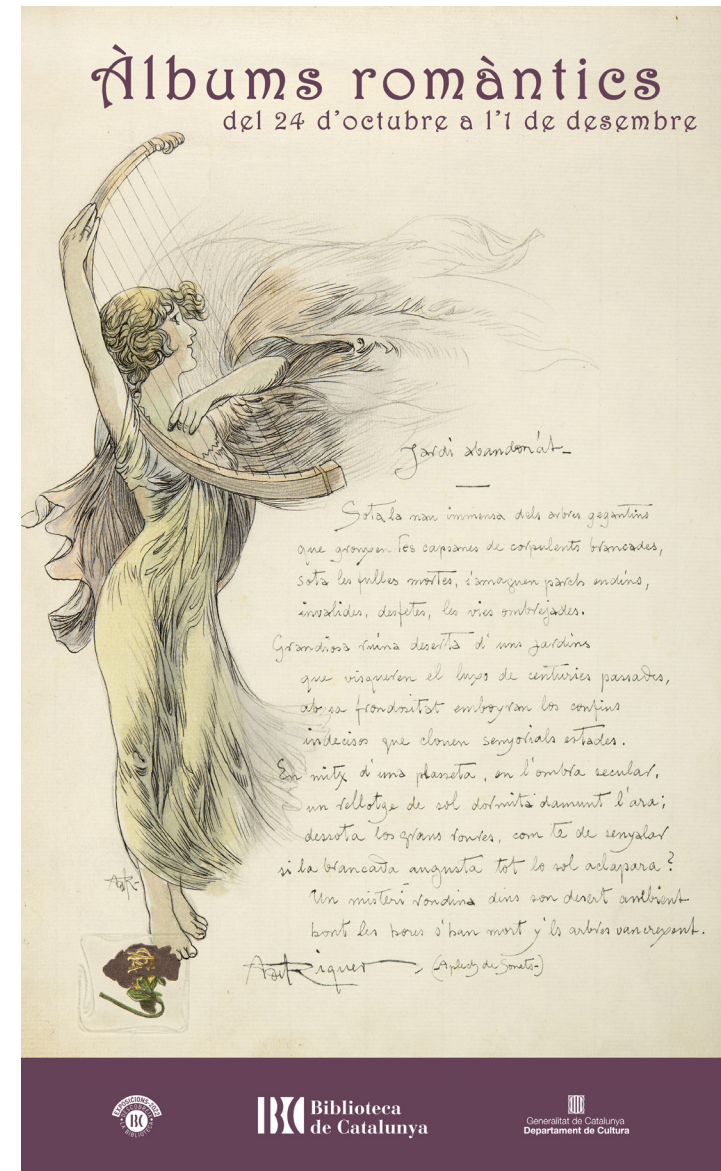
Cardona Suanzes, Asunción. "Joyeros en papel. Álbums de señoritas en el Museo Nacional del Romanticismo". Dins: *Literatura ilustrada decimonónica: 57 perspectivas*. Santander: Icer19, 2011, p. 145-168.

Quiles Faz, Amparo. "Los álbums de señoritas: sujetos y objetos femeninos en el siglo XIX". Dins: *Prototipos e imágenes de la mujer en los siglos XIX y XX*. Málaga: Atenea, 2022, p. 17-40.

Quiney, Aitor; Trenc, Eliseu. *El llibre català en temps del Modernisme*. Barcelona: Viena Edicions, 2020.

Romero Tobar, Leonardo. "Los álbums de las románticas". Dins: *Escritoras románticas españolas*. Madrid: Fundación Banco Exterior, 1990, p. 73-94.

Romero Tobar, Leonardo. "Dibujos y pinturas en álbums del siglo XIX: Una variedad del *ut pictura poesis*". Dins: *Príncipe de Viana*. Anejo. Nº 18, 2000, p. 331-442.

Horari de visita

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.
Dissabtes, de 10 a 14 h.

Àlbums romàntics

Si parlem d'àlbums ens imaginem una col·lecció de cromos o de fotografies, però què són els àlbums romàntics?

Els antecedents més immediats d'aquests àlbums els trobem en els *alba amicorum*, que eren els llibres de viatges i records on els joves de la noblesa europea de mitjan del segle XVI registraven la seva xarxa de contactes acadèmics i professionals. Segles més tard, en ple Romanticisme, la moda dels àlbums va revifar amb força a Anglaterra i a França i es va exportar a altres països del continent europeu. Ara bé, a diferència del seus predecessors renaixentistes, que habitualment pertanyien a homes, els àlbums romàntics van causar furor entre les noies joves i les dones casades de les classes benestants.

La moda i la vanitat eren els principals motors que impulsaven les noies burgeses a col·leccionar autògrafs. La possessió d'un àlbum dedicat situava la dona i la família en una posició de prestigi, així doncs, com més rica era l'enquadernació i més famosos els autors de les dedicatòries, més valor adquiria. És per aquest motiu que els àlbums romàntics van esdevenir autèntiques peces d'ostentació de l'estatus familiar i a la vegada una eina d'interacció molt popular, de la mateixa manera que a l'actualitat ho són les xarxes socials.

L'àlbum (del llatí *albus*, -a, -um, és a dir "blanc") era un llibre on amics i coneguts, o bé artistes de renom, estampaven les seves dedicatòries en forma de textos, dibuixos i partitures adreçats a les seves propietàries. Aquests tres elements eren els motius centrals i recurrents en tots ells, i responien a la voluntat integradora de les tres arts, típica del Romanticisme: literatura, pintura i música.

Aquests volums, que es completaven amb el pas dels anys omplint els fulls buits amb les dedicatòries, distaven molt de ser un objecte íntim i personal; les seves propietàries es delectaven ensenyant-los a les visites i presumint davant el cercle d'amistats, convertint-se en un termòmetre que mesurava el poder de les xarxes socials de la família.

En aquesta exposició podreu veure una mostra dels àlbums romàntics i postromàntics de molt diverses procedències que es conserven en els fons de la Biblioteca de Catalunya. El recorregut que us proposem pretén ensenyar-vos la bellesa d'aquests objectes únics des del seu embolcall fins al seu contingut.

Lourdes Martín i Iris Torregrossa
Unitat Bibliogràfica. Secció de Manuscrits

1 - Sub constructione

L'àlbum és un llibre en blanc que es va omplint de dedicatòries amb el pas dels anys, esdevenint d'aquesta manera una obra única i en constant procés de creació: des de les portades incompletes als espais reservats o compromesos per ser omplerts pels artistes.

Les dedicatòries es podien improvisar durant les visites, però era habitual que l'àlbum circulés per les cases dels literats i dels artistes per ser dedicat i després retornat a la seva propietària.

2 - Les enquadernacions

L'embolcall de l'àlbum era una carta de presentació de la seva propietària en societat. Com més luxosa i rica era l'enquadernació, i com més qualitat tenia el paper, més prestigi donava a la família.

Les enquadernacions de vellut, de lacre o amb pedres incrustades, convertien el manuscrit dedicat en objecte de desig i admiració. Per això, als actes socials que es realitzaven als salons de les cases s'exposaven oberts com un llibre de visites o d'autògrafs, o bé tancats en tant que objecte decoratiu, agradable als ulls i al tacte.

3 - Les portades

Les portades solen portar per títol "Album", "Album dedicat a la senyoreta...", el mateix nom de la senyoreta, o "Mi album". La marca del possessiu va més enllà de la propietat física: propietari i destinatari acostumen a ser la mateixa persona, generalment una dona, tot i que a la segona meitat del segle XIX també es troben àlbums dedicats a homes.

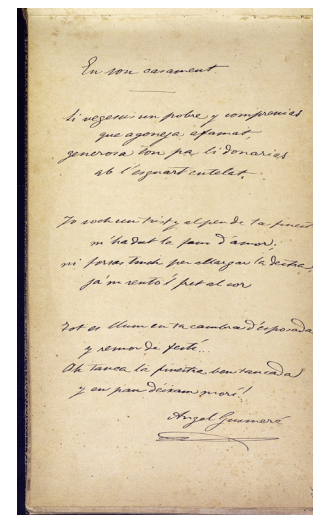
Tenen importància el color, la disposició de les lletres en el full i la cal·ligrafia.

4 - Els textos

La composició literària supera en nombre la musical o la gràfica, i el gènere estrella és la poesia. Però també trobem fragments de teatre, frases d'elogi i pensaments solts. El tema recurrent és la lloança de la propietària de l'àlbum, la seva bellesa física i les qualitats morals.

Alguns dels textos, que podien ser inèdits fruit de la improvisació en el moment d'escriure la dedicatòria, han passat desapercibuts a causa de la privacitat característica d'aquest tipus de document.

Als àlbums romàntics de la BC hi destaquen plomes de l'alçada de Joan Maragall, Àngel Guimerà, Victor Balaguer, Frederic Soler, Francesc Matheu o Eduard Toda.

5 - La música

Les partitures també són molt presents als àlbums, ja siguin en forma de petites composicions, fragments o, simplement, d'un sol compàs.

Algunes d'elles van precedides per un petit escrit del compositor, i en d'altres la música és la pròpia dedicatòria. Tot i que normalment les grans figures del panorama musical hi reproduïen fragments de les seves composicions, altres músics hi escrivien petites improvisacions compostes expressament. No és estrany, doncs, que gran part d'aquestes obres siguin per a piano o per a veu amb acompanyament de piano, dos dels instruments més en voga entre les joves burgeses.